

Taivalvaara osaksi urheilu- ja liikuntaekosysteemiä

Vinkka Tuija Naturpolis Oy

30.4.2018

SISÄLLYSLUETTELO

Hankkeen tiedot	1
Yhteenveto hankkeesta	2
Hankkeen lähtökohdat ja keskeiset ongelmat	3
Hankkeen tavoitteet	5
Hankkeen toteutus	5
Toimenpiteet	5
Aikataulu	7
Kustannukset ja rahoitus	7
Raportointi ja seuranta	8
Taivalvaara osaksi urheilu- ja liikunta ekosysteemiä - hankkeen tuloksena toimintakonsepti: Taivalkoski Outdoor Sport Resort	10
Ympäri vuotinen harjoitteluympäristö	10
Älylatu ja – rullarata, kumparelaskun älyrinne, älyampumarata	11
Digitaaliset resurssi- ja asiantuntijapalvelut	12
Tie kohti visiota	13
Mikä on Taivalkosken ja Taivalvaaran positio kehitystyön myötä urheilun ja liikunnan ekosysteemissä?	14
Kehittämiskäsitteet vuosille 2018- 2020	15
Investointien ja palvelukehityksen vaikutukset Taivalkosken elinvoimaan	16
Jatkotoimenpiteet	17

Hankkeen tiedot

Hankkeen toteuttaja:	Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy
Hankkeen nimi ja tunnus:	Taivalvaara osaksi urheilu- ja liikuntaekosysteemiä – hanke Dnro 659/2017, hankkeen nro 976
Kokonaisuus:	Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO)
Toimenpiteen toteutuskunta:	Taivalkoski ja Kuusamo
Hankkeen toteutusaika:	16.11.2017 – 15.5.2018

Yhteenvedo hankkeesta

Taivalkoskella käynnistettiin Taivalvaaran määrätietoinen kehittäminen 2000-luvun alussa. Sitä työtä on jatkettu aivan näihin päiviin saakka, ja alue on nyt tunnettu erittäin hyvistä harjoittelu- ja tapahtumanjärjestämiseen liittyvistä puitteistaan. Taivalkosken urheiluseurat ovat saaneet järjestettäväkseen 2010-luvulla useat hiihtolajien SM-kisat, viimeisimmät keväällä 2018. Muina aikoina huppeat puitteet ovat valitettavan vähällä käytöllä.

Hankkeen avulla halutaan rakentaa usean toimijan urheilu-, liikunta- ja hyvinvointimatkailun kokonaisuus (ekosysteemi) Pohjois-Suomen urheilu- ja liikuntaopistojen, urheiluakatemioiden, Syötteen ja Hossan alueen toimijoiden sekä muiden hankkeessa esille nousseiden tahojen kanssa, jossa Taivalvaaralla on oma ensisijainen kohderyhmänsä. Sen lisäksi se pystyy tarjoamaan yhteistyökumppaneille näiden tarjontaa täydentävää toimintaa.

Jos tällainen ekosysteemi saadaan rakennettua, Pohjois-Suomeen muodostuu kansainvälisestikin kiinnostava urheilu- ja liikuntamatkailun kokonaisuus, jossa Taivalvaaralle vuosien saatossa tehdyt investoinnit saadaan aktiiviseen käyttöön ja tukemaan alueella olevaa ja sinne syntyvää liiketoimintaa.

Hankkeessa kilpailutettiin kahdessa osassa asiantuntijapalveluita projektipäällikön avuksi kokoamaan toimintamalli ekosysteemin rakentamiseksi. Asiantuntijoiksi valittiin PK & Co –Operative Oy:n Erja Koivula ja Sari Puumala. Toisessa osassa mukaan asiantuntijaksi liittyi Jarmo Riski, Anorinliekki Oy. Projektipäällikkö ja asiantuntijat muodostivat työryhmän, jonka yhteistoiminta sujui erittäin hyvin. Siinä oli mainio sekoitus vahvaa paikallistuntemusta, liikunnallisuutta, vahvaa intohimoa liikuntaan ja urheiluun liittyvien asioiden kehittämistä kohtaan, tietotaitoa ja näkemystä, idearikkautta ja vahvaa kansainvälistä kokemusta aiheen tiimoilta. Työryhmä kokoontui yhteen neljä kertaa, ja oli tiiviisti yhteydessä sähköpostin, puhelinkeskusteluiden sekä skype-yhteyden kautta toisiinsa.

Heti hankkeen alussa tuli hyvin selväksi, että ekosysteemiä ei voi rakentaa ”päälle liimaten” eri toimijoita yhteen, vaan sen rakentaminen täytyy aloittaa eri tavalla. Ensin täytyy löytää ymmärrys siitä, mitä valittu kohderyhmä tarvitsee ja hakee alueelta. Sen jälkeen palvelutarjooma rakennetaan kohderyhmän tarpeita vastaavaksi. Kun tarjooma on saatu kuntoon, rakennetaan yhteinen toimintamalli, joka takaa palveluiden ja toiminnan laadun tasaisuuden ja kehittymisen entistä parempaan suuntaan. Tässä rinnalla Taivalkosken

kuntaa hakee rahoitusta vielä muutaman uuden suorituspaikan (rullahiihtorata, ampumahiihtostadion) rakentamista varten. Tähän oman ainutlaatuisen lisänsä tuo teknologian ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen urheilija-asiakkaiden harjoitteluohjelmiin. Hankkeen aikana löytyi myös uusi idea palvelusta, jota ei kukaan tällä hetkellä tarjoa urheiluvarusteita myyville/valmistaville yrityksille: yksityinen testauspalvelupaketti kaikkine lisäpalveluineen (alue yksityiskäyttöön tietyksi ajaksi, majoitus, ruokailut yms.). Tämä toisi alueelle aivan uuden asiakasryhmän, ja olisi myös kansainvälisesti erittäin kiinnostava palvelukokonaisuus.

Kun palvelutarjooma on saatu kuntoon, organisoidaan alueen ja sen palveluiden markkinointi ja myynti. Tässä vaiheessa ovat myös ainekset ekosysteemin syntymiseen koossa.

Heti tämän hankkeen päättyä Taivalkoskella aloittaa kaksi uutta yritystä, jotka hyödyntävät Taivalvaaran ja Taivalkosken tarjoamia liikuntafaciliteetteja liiketoiminnassaan. Alue kiinnostaa myös muualla Suomessa toimivia erilaisia liikunta- ja ohjelmapalveluja tarjoavia yrityksiä. Liikeneuvotteluja yhteistyöstä alueen yrittäjien kanssa on jo aloitettu. Myös uusia yrityskehityshankkeita on mahdollisesti alkamassa.

Näyttäisi vahvasti siltä, että Taivalkoskelle on löytymässä oma ja selkeästi profiloitunut trendikäs matkailutuote, jota rohkeasti kehittämällä ja eteenpäin viemällä kunta pääsisi mukaan kasvattamaan omaa matkailuelinkeinoa Koillismaahan vahvan ja kasvavan matkailualueen kehittämisen myötä. Taivalkoski Outdoor Sport Resort täydentäisi alueen palvelutarjontaa, toisi hyvinvointia, työpaikkoja ja matkailutuloja paikkakunnalle.

Hankkeen lähtökohdat ja keskeiset ongelmat

Taivalvaaralla ja Taivalkoskella on tehty määrätietoisesti kehittämistyötä 2000-luvun alusta lähtien. Taivalvaara 2010-kehittämishankkeessa kartoitettiin alueen kehittämistarpeet ja laadittiin kehittämis- ja investointisuunnitelma. Sen pohjalta toteutettiin mm. seuraavaa:

- uusi rinnekahvila
- hyppymäen alastulomontun lammen täyttö
- monitoimireitti hotelli-hiihtokeskus
- hiihtokeskusalueen maisemointi
- vanhojen soraomonttujen maisemointi
- kelkkareittien uudelleenjärjestelyt
- sauvakävelypuisto
- hotellin laajennus pub-ravintolalla
- hotellialueen mökkirakentamista
- hotellialueen lähiliikuntapuisto

- isonmäen vauhtimäkeen jäähdytyslaitteisto
- Hiihtokeskusalueelle lumenvarastointiin soveltuva alue
- vuosittain varastoidaan lunta hyppymäen alastulorinteen ja ensilumen ladun lumettamista varten.
- v. 2012 valmistui Monitoimitalo (500 m²), sisältäen kilpailukeskus- ja huoltotilat
- samaan aikaan valmistui uusi hiihtostadion sekä latuverkoston päivittäminen vastaamaan FIS:n vaatimuksia
- v. 2016 valmistui poolirakennus, jossa on hiihtojoukkueiden suksihuoltotilat ja asuntovaunualueen huoltotilat
- v. 2016 Monitoimitalon kuuluttamo-osion laajennus
- v. 2017 valmistui asuntovaunualue poolirakennuksen viereen
- v. 2017 joulukuussa päivitettiin latuverkostoa vastaamaan FIS:n vaatimuksia, ja nyt Taivalkoski on 1. sijalla Suomessa FIS-homologoitujen latujen määrässä mitaten (16)

Edellä mainittujen investointien lisäksi kunta on rakentanut pienimuotoisempia lähinnä kesätoimintaa tukevia kohteita, kuten kaksi frisbee-golf rataa, jousiampumapaikan, ulkoliikuntapuiston, kiipeilyseiniä, koskimelontakeskuksen sekä kehittänyt maastopyöräily- ja vaellusreittejä.

Taivalvaaran alueella on lisäksi toteutettu myös asemakaavan päivittämisen ja näin ollen myös alueen asemakaava on mahdollistamassa tulevat kehityspolut. Kaavoitukseen liittyen alueelle aikaisemmin laadittu maankäytön Masterplan on myös päivitettävänä.

Taivalkosken kunta on edelleen varautunut taloussuunnitelmissaan Taivalvaaran kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Seuraava pääkehityskohde on rullahiihtorata ja ampumahiihtostadion. Rullahiihtoradan rakentaminen pyritään käynnistämään kesällä 2019.

Kesällä 2018 toteutetaan yleisurheilukentän korjaaminen. Tulevien vuosien hankkeena on myös hiihtokeskuksessa ennestään sijaitsevan rinnekahvila/välinevuokraamon laajentaminen.

Lisäksi Taivalkoskelle on käynnistymässä vuoden 2018 aikana valmennusleiritoimintaa ja liikuntamatkailua tukevaa uutta yritystoimintaa. Vapautuneisiin ammattioppilaitoksen asuntolaan, ruokalaan ja laitoskeittiöön on sijoittumassa yritykset, jotka tarjoavat ko leiritoimintaan soveltuvaa majoitusta ja ruokapalvelua.

Taivalkosken Metsä-Veikot 85 ry ja Taivalkosken Kuohu ry:n mäkijaosto ovat järjestäneet 2000-luvulla useita maastohiihdon, yhdistetyn ja mäkihypyn arvokisoja. Vuosien 2016 sekä 2018 SM-/Suomen Cupin kisat televisioitiin Ylen välityksellä. Lähetysaikaa vuoden 2018 kisoista oli yhteensä n. 10 tuntia, ja niitä seurasi Yle Tv2:n kanavalta 280 000 – 438 00 katsojaa/lähetys (<https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vko/top/2018/14/yle2.html>).

Keskeisenä ongelmana nähdään, että Taivalvaaran ja Taivalkosken tarjoamat liikuntapaikat eivät ole tällä hetkellä riittävän tehokkaassa käytössä. Alueen tarjoamia mahdollisuuksia ei ole markkinoitu ja myyty riittävästi Taivalkosken ulkopuolelle liikunta- ja urheilutoimijoille tai –harrastajille. Taivalkoskella olisi

erinomaiset mahdollisuudet ja paljon olemassa olevaa rakennettua infraa, joka mahdollistaisi Taivalvaaran/Taivalkosken profiloitumaan Rukan ja Syötteen matkailualueiden välissä ulkourheiluun ja – liikuntaan keskittyväksi keskuksesi. Monipuolinen luontoympäristö mahdollistaisi palveluntuottajien rakentamaan mielenkiintoisen, ympärivuotisen harjoitusohjelman niin aktiiviselle kuntoilijalle kuin huippu-urheilijallekin.

Alueelta puuttuvat tällä hetkellä urheilija- ja liikuntakohderyhmille tarkoitetut, heidän tarpeisiinsa räätälöidyt palvelut alkaen majoitus- ja ruokapalveluista. Myöskään ko. kohderyhmän tukipalveluita ei alueella ole aktiivisessa myynnissä. Taivalkoskelta puuttuvat urheilu - ja liikuntamatkailuun liittyvät palveluntarjoajat sekä kaupallinen konsepti, joka hyödyntäisi Taivalvaaran ja Taivalkosken tarjoamia mahdollisuuksia kehittäen samalla Taivalkosken elinvoimaa matkailuliiketoiminnan saralla.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteeksi määriteltiin halu rakentaa usean toimijan urheilu- ja liikuntamatkailun kokonaisuus, ekosysteemi, Pohjois-Suomen liikuntaopistojen, urheiluakatemioiden, Syötteen alueen toimijoiden sekä muiden hankkeessa esille nousseiden tahojen kanssa, jossa Taivalvaaralla on oma ensisijainen kohderyhmänsä. Sen lisäksi ekosysteemi pystyy tarjoamaan yhteistyökumppaneille näiden tarjontaa täydentävää toimintaa.

Toimenpiteiksi määriteltiin Taivalvaaran palvelu-, harjoittelu ja liikuntamatkailuympäristön mallintaminen ja position määrittely Pohjois-Suomen liikuntamatkailun toimijana. Tämä edellyttää asiakkaiden kuuntelua ja osallistamista, Taivalvaaran/Taivalkosken ylivoimatekijöiden määrittelemistä sekä Taivalvaaran ja koko Taivalkosken urheilu- ja liikuntamatkailua tukevien palveluiden nykytilan ja kehittämistarpeiden tunnistamista.

Mikäli ekosysteemi halutaan rakentaa, se vaatii syvällistä tutustumista potentiaalisten yhteistyökumppaneiden toimintaan. Siihen peilaten täytyy tunnistaa Taivalkosken tarjoama uutuusarvo ja täydentävyys sekä yhteistyökulmat, joiden avulla ekosysteemiä voi lähteä rakentamaan. Koko ajan toimenpiteiden keskiössä ovat asiakkaat ja heidän tarpeensa. Tämän pohjalta rakennetaan ekosysteemille yhteinen toimintamalli, jonka markkinointi yhteistyökumppaneille on yhtenä hankkeen tavoitteena.

Vaikutuksina näiden tavoitteiden toteuduttua Pohjois-Suomeen syntyisi kansainvälisestikin kiinnostava urheilu- ja liikuntamatkailun ekosysteemi, jossa Taivalvaaralle ja Taivalkoskelle vuosien saatossa tehdyt investoinnit saadaan aktiiviseen ja tehokkaaseen käyttöön ja tukemaan alueella olevaa ja sinne syntyvää yritystoimintaa.

Hankkeen toteutus

Toimenpiteet

Hankkeen alkumetreillä projektipäällikön avuksi kilpailutettiin kahdessa erässä asiantuntijapalvelut, joihin valituksi tuli PK & Co - Operative Oy, Sari Puumala ja Erja Koivula. He ovat olleet mukana useassa alueen

matkailuhankkeessa (Koillismaan kesämatkailun Master plan-, Hossa+- ja Vaara Sport-yrityshankkeissa), joten aluetuntemus ja tieto alueella toimivista yrittäjistä ja yrityksistä sekä palvelutarjonnasta on hyvä. Heillä on myös vahvaa kokemusta urheilu- ja liikuntamatkailuun liittyvissä erikokoisista kehityshankkeista muualta Suomesta. Sari Puumalan oman urheilutaustan myötä hankkeeseen saatiin verkostoista liitettyä asiantuntijuutta Jarmo Riskin, Anorin liekki Oy, myötä. Hänen on ollut rakentamassa mm. Santa Sport-tuotetta ja -brändiä Ounasvaaralla. Jarmolla on myös pitkä kokemus valmentajana Suomen hiihtomaajoukkueen sekä ampumahiihtomaajoukkueen ja yksittäisten urheilijoiden kanssa. Näin saatiin työryhmään vankkaa kansainvälistä kokemusta ja näkemystä asian tiimoilta.

Työryhmä kokosi ensitöikseen yhteen edellisistä hankkeista saadun tiedon ja ymmärryksen, mikä tämän hetken tilanne on, ja mitä palveluita asiakkaat kaipaavat alueella tarjottavan. Lisäksi jokainen työryhmän jäsen haastatteli omista verkostoistaan sopiviksi katsomiaan henkilöitä ja ryhmiä, joilta saatiin lisää tietoa, ideoita ja näkemyksiä Taivalkosken ja Taivalvaaran kehittämiseen. Keskusteluita on käyty mm. Taivalkosken lähialueen urheiluseurojen, lähialueen yrittäjien, Taivalvaaralla tavattujen urheilijoiden ja aktiiviliikkujien, urheiluvälineitä myyvien yritysten ja tapahtumajärjestäjien kanssa. Erittäin hyvä foorumi keskusteluille oli Taivalkoskella järjestetyt maastohiihdon SM-kisat ja Suomen Cupin finaali 6.-8.4.2018. Silloin paikan päällä oli mm. Hiihtoliiton johtohenkilöitä sekä hiihtomaajoukkueen vanha ja uusi valmennusjohtoryhmä.

Lisää näkemystä urheilumatkailun kehittämiseen haettiin tutustumiskäynnillä helmikuussa Jyväskylässä Hippos2020- hankkeen projektihenkilöiden luona. Hanketta esittelivät projektipäälliköt Mika Kataikko ja Kari Halinen. Hippos2020 – hanke on liikunnan ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymä. Tämä uusi investointi synnyttää Suomeen kansainvälisesti ainutlaatuisen keskittymän, joka yhdistää liikunnan, urheilun, hyvinvoinnin, terveyden edistämisen ja tutkimuksen sekä alojen teknologisen tuotekehityksen tiiviiksi kokonaisuudeksi. Hippos2020:n rahoitus on avaus uuteen: 300 miljoonan euron investoinnista yksityinen sijoittajarahaa kattaa lähes 90 %.

Jyväskylän alueelle rakennetaan nykyaikaiset, muunneltavat liikuntatilat, jotka kolminkertaistavat nykyiset tilat. Uuden monitoimiareenan, Liikunnan Tietotalon, areenan liikekeskuksen ja lukuisten sisäliikuntatilojen lisäksi alueelle tulee mm. sporttibulevardi ja elämyksellinen liikuntapuisto.

Hippos 2020- hanke on mittakaavaltaan erittäin paljon suurempi kuin Taivalkosken hanke, mutta sieltä saatiin aivan uutta näkökulmaa ja ideoita, joita lähdettiin välittömästi työstämään. Suurin löytö oli teknologian ja digitaalisten sovelluksien hyödyntäminen urheilijoiden ja liikkujien sekä välineiden mittaauksessa ja testauksessa sekä harjoitusohjelmien tekemisessä ja toteutuksessa.

Jyväskylässä tavattiin lisäksi Versona Oy:n toimitusjohtaja Timo Hämäläinen. Hän on elämysopas ja toimii Jyväskylän alueella tarjoten asiakkailleen luontoliikunta- ja luontomatkailupalveluita. Hänen yksi päätuotteensa on erimittaiset maastopyöräretket, joita koillismaallakin kaivataan lisää. Yrittäjä jäi pohtimaan, olisiko hänellä mahdollisuutta laajentaa toimintaansa esim. Hossan kansallispuiston alueelle.

Juha Tuikkanen Ski Jyväskylä ry:stä kertoi, mitä palveluita he hiihtoseuran hakiessa leirityspaikkaa urheilijoilleen tarvitsevat. Hän kertoi kokemuksiaan mm. Viron Otepäähän tehdyistä leireistä, palveluiden tasosta ja hinnoista. Nämä kokemukset avarsivat työryhmää näkemään Taivalkosken tarjoamat mahdollisuudet.

Työryhmä kokoontui maaliskuussa työstämään kerättyjä materiaaleja ja suunnittelemaan niiden pohjalta toimintamallia, mihin suuntaan Taivalvaaran ja Taivalkosken liikuntamatkailun kehittämistä kannattaisi lähteä rakentamaan. Erityisesti teknologian ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen päätettiin selvittää.

Taivalkosken SM-hiihtojen yhteydessä 6.4.2018 järjestettiin avoin keskustelutilaisuus kuntalaisille ja kaikille asiasta kiinnostuneille tahoille. Paikalla oli yhteensä 32 henkilöä, joista puolet olivat ulkopaikkakuntalaisia kisavieraita.

Tilaisuudessa alustuksensa esittivät Suomen Hiihtoliiton puheenjohtaja Markku Haapasalmi ja valmennuspäällikkö Eero Hietanen. He kertoivat, millaisia asioita Suomen Hiihtoliiton näkökulmasta Suomessa olisi hiihtolajien olosuhteiden kehittämisen suhteen tarvetta. Sulan maan aikana Suomessa ei ole tällä hetkellä kuin muutama kunnossa oleva rullahiihtorata (5-6 kpl), joissa aktiiviset harrastajat ja urheilijat voisivat turvallisesti harjoitella. Iso joukko harrastajia käy keski-Euroopassa, Viron Otepäässä tai Norjassa harjoittelemassa. Rullahiihto on kasvattanut suosiotaan viime vuosina tavallisten aktiiviharrastajien piirissä, myös kansainvälisesti, joten Taivalkoskella olisi hyvät mahdollisuudet menestyä harjoittelukeskuksena. Yhtenä syynä kehitykseen on vähälumiset talvet.

Alueelliset näkemykset tilaisuuteen toivat Naturpolis Oy:n toimitusjohtaja Jari Hentilä sekä Taivalkosken kunnanjohtaja Jukka Mikkonen. Taivalkosken elinvoiman kehittämisen näkökulmasta Taivalkoski tarvitsee erittäin kipeästi työtä ja työpaikkoja, varsinkin nuorille. Panostus ulkourheilukeskuksen kehittämiseen olisi yksi luonteva kohde, sillä alueella on jo hyvä maine harjoittelupaikkana sekä kisajärjestäjänä. Tällä hetkellä Taivalkoskelta puuttuvat yritykset, jotka tuottaisivat urheilijakohderyhmälle tarvittavia palveluita. Jotta yrittäjiä saataisiin paikkakunnalle, täytyy kunnan päättäjien uskaltaa tehdä rohkeita päätöksiä tulevaisuutta ajatellen. Näiden alustusten jälkeen kuultiin paikalla olleiden kuntalaisten puheenvuoroja asian puolesta ja vastaan.

Aikataulu

Hankkeen virallinen toteutusaika oli 16.11.2017 – 30.4.2018. Hankkeelle anottiin ja saatiin 2 viikon jatkoaika, joten kokonaistoteutusajaksi tuli 16.11.2017 – 15.5.2018. Jatkoaikaa haettiin hankehallinointia varten.

Projektipäällikön tehtäviin kuuluivat yritys- ja yhteistyökumppaneiden haastattelut, niiden raportointi ja analysointi. Hänen tehtäväkenttäänsä kuuluivat myös yhteydenotto urheilu- ja liikuntavaikuttajiin ja -toimijoihin sekä urheiluseuroihin ja urheilijoihin. Hän osallistui myös muiden hankkeiden tapahtumiin ja työpajoihin, mikäli sen ohjelma koski Taivalkosken matkailun kehittämistä. Tällaisia olivat mm. Hossa+ - ja Hossan hengessä – hankkeiden järjestämät tapahtumat. Samalla tapahtui verkostoitumista yli kunta- ja maakuntarajojen.

Projektipäällikkönä ja –sihteerinä toimi Tuija Vinkka. Loppumaksatuksen teki Berit Lahtela.

Kustannukset ja rahoitus

Hankkeelle myönnettiin alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen (AIKO) määrärahaa (momentti 32.50.40) 70 % hyväksytyn kustannusarvion mukaisesti toteutuneista kustannuksista kuitenkin enintään 18 870 euroa.

Kehittämishankkeen kustannusarvio:

	€
Palkkakustannukset	16 900
Ostopalvelut	6 000
Välilliset kustannukset	4 056
Yhteensä	26 956

Kehittämishankkeen rahoitussuunnitelma:

	€
AIKO-määräraha	18 870
Kunta	8 086
Yhteensä	26 956

Hankkeen kirjanpidosta on vastannut Kuusamon kaupunki Naturpolis Oy:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Kirjanpitäjänä on toiminut Satu Oja-Heiniemi.

Hankkeen kustannukset toteutuivat taulukon mukaisesti hankkeen päättyessä 15.5.2018.

TOTEUMA

Naturpolis Oy

Tunniste	Välittömät kustannukset	Kokonaisbudjetti	%:a netto-kustannuksista			Kumulatiivinen toteuma	Tot % vertailu koko hankkeen budjettiin	Ero budjettiin = JÄLJELLÄ, koko hanke-aika	Ero % Koko hanke-aika
4700	Palkat	10 900	40,4			9 685,14	88,85 %	1 214,86	88,85
4701	Ostopalvelut /asiantuntijapalvelut	13 440	49,9			13 200,00	98,21 %	240,00	98,21
	Välittömät kustannukset yhteensä					22 885,14			
	Flat rate 24 % palkoista	2 616	9,7			2 324,43	88,85 %	291,57	88,85
	Naturpolis Oy yhteensä	26 956	100,0	0	0	25 209,57	93,52 %	1 746,43	93,52

	Rahoitus	%							
AIKO -määräraha	18 870	70,0	0	0	17 647,45	93,52 %			
Kunta	8 086	30,0	0	0	7 562,12	93,52 %			
	26 956	100,0	0	0	25 209,57				

Ostopalveluihin osoitettua rahaa käytettiin PK & Co- Operative Oy:n asiantuntijatyöhön.

Raportointi ja seuranta

Hankkeen ohjausta, seuranta ja valvontaa varten muodostettiin ohjausryhmä, johon kuuluivat:

Matti Tyni, Taivalkosken Metsä-Veikot85 ry (pj.)

Tuomo Leinonen, Taivalkosken Kuuhu ry

Eero Hietanen, Hiihtoliitto

Virpi Keränen, KAMK

Katri Virtanen, Virpiniemen liikuntaopisto/OSAO

Jukka Mikkonen, Taivalkosken kunta

Pekka Vääräniemi, Taivalkosken Yrittäjät ry

Asiantuntijajäsenet:

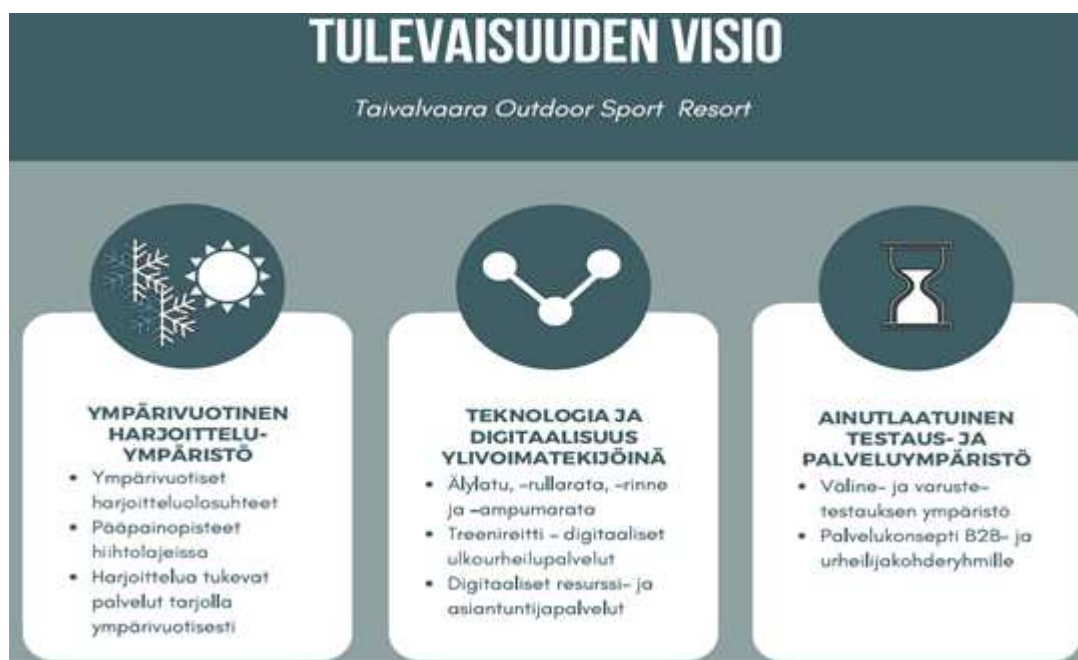
Jari Hentilä, Naturpolis Oy

Rahoittajan edustajana Päivi Keisanen, Pohjois-Pohjanmaan Liitto

Kirsi Kuosku, Naturpolis Oy

Ari-Matti Toivonen, Naturpolis Oy

Hankkeen ohjausryhmän kokouksia on pidetty 15.12.2017, sähköpostikokous 12.1.2018, 16.4.2018 ja 5.6.2018.

Kuva 1 Taivalvaara Outdoor Sport Resortin tulevaisuuden visio; Puumala,Koivula & Riski, 2018

Taivalvaara osaksi urheilu- ja liikunta ekosysteemiä - hankkeen tuloksena toimintakonsepti: Taivalkoski Outdoor Sport Resort

Ympärivuotinen harjoitteluympäristö

Taivalkoski ja Taivalvaara tarjoavat jo nyt ympärivuotiset harjoitteluolosuhteet monelle liikuntalajille. Jo tähän mennessä tehtyihin alueen investointeihin suhteutetun lisäinvestoinnin, rullahiihtorata, ampumastadion, myötä alue olisi kansainväliset mitat täyttävä harjoittelukeskus. Pääpaino on tässä suunnitellussa konseptissa asetettu aluksi hiihtolajeille (maastohiihto, mäkihyppy ja yhdistetty, ampumahiihto, kumparelaskijat). Ympärivuotisuus tuo tullessaan myös hiihtolajeja tukevia kesälajeja kuten maastopyöräily, melonta, suunnistus ja polkujuoksu. Kohderyhmiksi valittiin seuraavat tahot:

- koululaiset, leirikoululaiset, seuroissa urheilevat lapset ja nuoret (kuntalaiset ja lähikuntien asukkaat sekä muualta Suomesta ja ulkomailta)
- koulut, urheiluseurat, seurakunnat
- kansainväliset ammattilaisseurat, kansainväliset ja kotimaiset lajiliittojen valmennusryhmät
- eri-ikäiset aktiiviset kuntoilijat, kuntourheilijat, vapaa-ajan liikkujat kotimaasta ja ulkomailta
- kansainväliset ja kotimaiset urheiluväline, -tarvike ja -vaatevalmistajat
- tapahtumajärjestäjät

Näille ryhmille Taivalkoski/Taivalvaara tarjoaa huippuolosuhteet eri vuodenaikoina. Varastolumella tehty ensilumenlatu mahdollistaa kauden avaamisen varhain syksyllä heti pakkasten saavuttua. Alue on lumivarmaa, ja erinomaiset hiihto-olosuhteet kestävät aina huhtikuun loppuun saakka. Hiihtokausi on siis pitkä. Rullahiihtorata takaa turvallisen ja monipuolisen harjoittelumahdollisuuden sitten kesätreeneihin sekä toimii ns. kylmäpatterina ensilumenlatua varten.

Taivalvaara ei vielä ole kovin vilkas harjoittelupaikka, mutta tämä voidaankin kääntää mahdollisuudeksi: reittejä ja liikuntapaikkoja voidaan kunnostaa ja varata yksityiskäyttöön seurueille tai yrityksille esim. suksi- ja voidetestaukseen. Se toisi aivan uuden asiakassegmentin Taivalkoskelle (vrt. autojen testauspaikat Ivalossa ja Muoniossa).

Alueella vierailevat ryhmät tarvitsevat majoitus-, ravinto- ja palautumispalveluita (fysioterapiaa, hierontaa), jotka ovat räätälöitävissä heidän aikataulujen mukaan.

Taivalkoskella/Taivalvaaralla on erinomaiset olosuhteet erilaisten ulkoilmatapahtumien järjestämiselle laajoille kohderyhmille. Tällä hetkellä ne toteutetaan lähinnä urheiluseurojen talkootyöllä. Jos alue halutaan hyödyntää tehokkaasti, on rakennettava tapahtumien järjestämiseen kokonaiskonsepti, joka tarjoaa valmiin palvelupaketin esim. urheiluseuroille ja yhdistyksille helpottamaan heidän järjestelytyötä.

Mitä arvoa nämä satsaukset tuovat Taivalkoskelle ja asiakkaille?

Alueelle saadaan näin lisää maksavia käyttäjiä jo rakennetuille liikuntafasiliteeteille. Tämä tuo tullessaan matkailutuloa ja työtä koko alueelle.

Räätälöidyillä olosuhdepalveluilla Taivalkosken on mahdollista erottautua ja saavuttaa suurta mainearvoa alalla toimivien tahojen piirissä. Tämän tyyppisiä palveluita yhtenä kokonaisuutena ei tällä hetkellä tarjota mikään liikunta- tai hiihtokeskus Suomessa eikä tiedetä ulkomaillaakaan olevan.

Liikunta- ja urheilutapahtumien järjestämisen kokonaiskonseptoinnilla saavutettaisiin myös suurta mainearvoa sekä mahdollisuutta erottautua laadukkaana tapahtumapaikkana. Tapahtumia on mahdollisuus järjestää ympäri vuoden. Se toisi alueelle työtä, työpaikkoja ja jälleen matkailutuloja.

Älylatu ja – rullarata, kumparelaskun älyrinne, älyampumarata

Teknologian hyödyntäminen erilaisissa harjoitteluohjelmissa, urheilijoiden ja välineiden testauksessa sekä suoritusten analysoinnissa että palautepalveluissa on ulottuvuus, joka vie Taivalkosken/Taivalvaaran mahdollisuudet aivan uudelle tasolle. Sisätiloissa uutta teknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja käytetään jo, mutta ulkourheilulajeissa näitä ei vielä ole tuotu samalla tavalla harjoittelun ja testaamisen tueksi. Ulkona voidaan tehdä mm. tekniikka-analyysejä viivekameran ja videotekniikan avulla, suoritusten mittaamista ja analysointia paikannustekniikan ja ajanottojärjestelmiä käyttäen sekä ekoaseiden käyttö ampumahiihdon harjoitteissa.

Uuden teknologian avulla valmennusleirien sisältöä voidaan konseptoida, pelillistää ja tuoda aivan uutta poikkeuksellista sisältöä ja elämyksellisyyttä harjoitusleireihin ja liikuntatapahtumiin. Teknologian avulla voidaan tehostaa lajitekniikoiden opettamista ja oppimista. Tämä vähentää leiriohjaajien ja –valmentajien työtaakkaa eikä heitä määrällisesti leiriä kohden tarvita niin paljon. Teknologia mahdollistaa urheilijalle entistä paremman yksilöllisyyden harjoitteissa, ja tarjoaa nopeasti luotettavan ja vertailtavan palautteen suoraan hänen päätelaitteelle.

Kuva 2 Treenireitti-konsepti; Puumala, Koivula & Riski, 2018

Yhtenä käytännön esimerkkinä hankkeen työryhmä esittää ns. treenireitti-konseptin rakentamista Taivaalehtokoskelle. Konsepti tarjoaa kokonaisuuden, jossa asiakas voi omalla mobiililaitteella saada mm. paikannustietoa ja ohjeita reiteistä, ladata harjoitusohjelman, ostaa palveluita, tehdä testejä ja saada analyysit niistä suoraan omaan laitteeseensa. Treenireitin rakentamista tukee Taivaalehtokoskelle rakennettu nopea ja kattava tietoliikenneverkko.

Tällainen uusi palvelukonsepti kasvattaa kiinnostavuutta ja syventää asiakkaiden suhdetta ulkoiluun. Se lisää myös ulkoilureittien ja oheispalveluiden käyttöastetta ja synnyttää uutta asiakaskuntaa.

Tämän seurauksena on matkailutulon kasvu.

Digitaaliset resurssi- ja asiantuntijapalvelut

Palveluita ovat esim. digitaaliset suorituspaikkojen varaukset, välinevuokraukset, ohjaus- ja valmennuspalveluiden varaus, laji- ja välineopastus ohjaajan toimesta ja/tai sähköisesti, tapahtumatilojen ja – alueiden ja resurssien hallinta, ja näiden kaikkien edellä mainittujen palveluiden maksaminen.

Digitaalisten palveluratkaisujen myötä Taivaalehtokosken matkailupalvelujen markkinointi, myynti ja ostaminen helpottuvat. Niitä voidaan liittää lähes mihin tahansa myytävään tuotteeseen ja palveluun. Samalla parantuu ja tehostuu yhteistyö eri toimijoiden kanssa, ja käyttöaste eri toiminnoissa ja tiloissa nousee.

Digitaalisten sovellusten myötä liikunta- ja urheilutilojen sekä olosuhteiden tarjonta kuntalaisille ja alueen asukkaille helpottuu ja tehostuu. Yritysten ja kunnan henkilöstöresursseja säästyy muuhun asiakaspalveluun.

Kustannuksiltaan uusi teknologia maksaa vain murto-osan jo tähän mennessä alueen rakentamiseen sijoitetusta miljoonaluokan pääomasta. Sen vaikutus alueen kiinnostavuuden ja markkina-arvon kasvuun on puolestaan moninkertainen.

TAIVALKOSKI OUTDOOR SPORTS -KONSEPTI

Kuva 3 Taivalkoski Outdoor Sports -konsepti mahdollistaa monipuolisen, ympärivuotisen ja nykyaikaisen palvelutarjooman ulkoilun harrastajille; Puumala, Koivula & Riski, 2018

Tie kohti visiota

Tie kohti visiota on monivaiheinen. Aloituspäättökohta Taivalkosken ulkoilukeskuksen kehittämistyölle on hyvä, sillä tällä hetkellä alueella toimijoita on vähän ja vanhaa toimintakulttuuria ei oikeastaan ole olemassa. Nykyiset tilat alueella ovat uusia ja hyvässä kunnossa. Hyppymäkien osalta tarvitaan kunnostusta, mikäli niitä halutaan käyttää ympärivuotisesti. Uusia investointeja tulevaisuudessa ovat rullahiihtorata sekä ampumahiihtostadionin rakentaminen. NykYTEknologian ja digitaalisten sovellusten liittäminen harjoituspaikoille veisi Taivalkosken ulkoilukeskuksen Suomen liikuntapaikkojen kärkikastiin.

Jotta visio toteutuu, täytyy toimijoiden löytää oikea ymmärrys asiakkaan tarpeista, rakentaa heidän tarpeisiinsa sopivat palvelukonseptit, ja muotoilla yhteinen tapa toimia. Tämä lienee haastavin osuus koko matkalla, mutta yhteisen tahtotilan löydyttyä, päämäärään pääsy on taattu.

Kuva 4 Tiekartta kohti Taivalkoski Outdoor Sport Resort visiota; Puumala, Koivula & Riski, 2018

Mikä on Taivalkosken ja Taivalvaaran positio kehitystyön myötä urheilun ja liikunnan ekosysteemissä?

1. Seuroille, lajiliitoille, urheilijoille ja harrastajille Taivalkoski ja Taivalvaara tarjoavat ympärivuotisen harjoitteluympäristön. Siellä on juuri näille kohderyhmille suunnattuja palvelukokonaisuuksia. Koska harjoittelukeskus on pieni, se pystyy palvelemaan asiakkaitaan ketterästi ja palveluympäristö on kompaktissa koossa.
2. Taivalkoskella ja Taivalvaaralla on urheiluakatemioiden ja – opistojen nykyisiä palveluita ja harjoitusolosuhteita täydentävä kokonaisuus. Digitaalisuuden ja teknologian myötä sieltä löytyy kiinnostavia mahdollisuuksia opinnäytetöille. Ulkourheilukeskus tarjoaa myös työharjoittelumahdollisuuksia eri alojen opiskelijoille. Heillä on mahdollisuus tehdä töitä oikeiden asiakkaiden kanssa.
3. Tutkimustyölle Taivalkosken ulkourheilukeskus tarjoaa täysin uudenlaisen alustan. Sieltä löytyy tutkimusaiheita liikuntabiologian, terveystieteen ja liikuntateknologian aloille. Uudenlainen ulkourheilukeskus mahdollistaa myös yhteistyön alan keskeisten korkeakoulujen kanssa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.
4. Taivalkosken ulkourheilukeskus tarjoaa täysin uniikin alustan varusteiden ja välineiden testaamiselle ja tuotekehitykselle. Tämä on ainutlaatuinen paikka niin kotimaisille kuin ulkomaisille yrityksille. Ainutlaatuiseksi Taivalkosken tekee sen pienuus ja sen myötä mahdollisuus palvella asiakkaita ketterästi ja joustavasti.

Kehittämisvaiheet vuosille 2018- 2020

Kuva 5 Aikataulutettu kehittämissuunnitelma Taivalkoski Outdoor Sport-konseptille; Puumala, Koivula & Riski, 2018

Tämän selvittelyhankkeen jälkeen on varsinaisen kehittämishankkeen aika. Kehittämishankkeella rakennetaan alueelle palvelukokonaisuus, ja mietitään eri palveluntarjoajien ja toimijoiden kanssa yhteinen tapa toimia. Näiden toimenpiteiden rinnalla alkaa rakentua alueella toimiva urheilu- ja liikuntaekosysteemi, jossa kullakin toimijalla on oma tärkeä roolinsa mm. palveluntuottajana tai muita ekosysteemissä mukana olevia toimijoita tukeva tehtävä.

Alueen tuotteiden ja palveluiden markkinointi ja myynti organisoidaan, ja laaditaan yhteinen toimintastrategia matkailutulojen kasvattamiseksi.

Yhteistyöverkoston kokoamiseen kehittämishanke voi antaa tukeaan toimijoille järjestettävien yhteisten koulutus- ja verkostoitumistilaisuuksien myötä.

Kehittämishanketta on päätetty valmistella syksyn 2018 hakuun. Hanke tulisi olla vähintään kaksivuotinen, jotta sen aikana voisi jo saada jalkautettua toimintamalleja.

Taivalkosken kunnanvaltuusto on tehnyt joulukuussa 2017 päätöksen, että rullahiihtorataa ja ampumahiihtostadionia varten tehdään investointitukihakemus syksyn 2018 hakuun. Hakemuksen valmistelu aloitetaan välittömästi tämän selvittelyhankkeen päätyttyä toukokuussa 2018. Investointitukea haetaan Pohjois-Pohjanmaan Liitosta, EAKR-rahastosta.

Jos rahoitus järjestyy, rakentamaan päästäisiin vuoden 2019 keväällä. Investointihanke toteutuessaan etenee omaa tahtiaan kehittämishankkeen rinnalla.

Vuonna 2019 on tavoitteena päästä toteutusvaiheeseen, jonka aikana saadaan uudet palvelukonseptit käyttöön ja yhteiset toimintamallit jalkautettua toimijoiden arkeen. Markkinointi- ja myyntitoimenpiteet saadaan täyteen vauhtiin ja alueelle alkaa kertyä uutta matkailutuloa.

Investointien ja palvelukehityksen vaikutukset Taivalkosken elinvoimaan

Taivalkosken tämän hetkistä euromääräistä matkailutuloa ei ole tutkittu. Tuorein tutkittu tieto löytyy FT Pekka Kauppilan tekemästä tutkimuksesta. Sen mukaan v. 2009 matkailun kokonaistulovaikutukset Taivalkoskella olivat 10,8 miljoonaa euroa. Matkailun suhteellinen osuus aluetalouden elinkeinoelämän kokonaisliikevaihdosta oli Taivalkosken osalta 18 prosenttia. (Pekka Kauppila: Koillis-Suomen matkailutalous: kuntakohtaista tarkastelua, 2011).

Tässä hankkeessa työryhmä esittää 80 prosentin kasvua Taivalkosken matkailutuloihin urheilu- ja liikuntamatkailusta vuoteen 2023 mennessä. Arvio perustuu em. FT Pekka Kauppilan tutkimukseen ja muista matkailuhankkeista saatuihin yritysten liikevaihtoarvioihin.

Työryhmä arvioi uusia tapahtumia alueella olevan tuolloin 25 per vuosi. Alueella vierailee vuosittain 150 urheilijaryhmää. Uusia yrityksiä Taivalkosken ulkourheilukeskuksen myötä alueelle ennustetaan syntyvän 10 kappaletta, ja näihin uusia ympärivuotisia työpaikkoja 25. Uusia ympärivuotisia nuorisotyöpaikkoja arvioidaan syntyvän 35 kappaletta, sillä ala soveltuu hyvin nuorille työntekijöille.

Vaikutukset elinvoimaan seuraavanlaisia:

1. Tehokas ja systemaattinen tapahtumatuotannon toimintamalli sekä uudet suorituspaikat (rullahiihtorata ja ampumahiihtostadion) luovat edellytykset monipuoliselle tapahtumatuotannolle ympärivuotisesti
2. Taivalvaaran palvelutarjooma ja monimuotoinen urheiluympäristö luo ketterän ja kompaktin alustan leirien ja valmennusryhmien harjoittelukohteeksi.
3. Varuste- ja välineyrityksille sekä urheilijoille suunnattu testausympäristö on täysin uniikkipalvelu, jota ei ole tarjolla missään muualla. Se tuo alueelle kokonaan uuden kohderyhmän ja uuden toiminnallisen ulottuvuuden. Tässä on myös suuri kansainvälinen potentiaali.
4. Taivalkoski Outdoor Sport Resort edellyttää vahvaa panostusta palvelutuotannon kehittämiseen. Se luo edellytyksiä min. 10 uudelle yritykselle ja 60 työpaikalle (majoitus, ruokailu, valmennus, oheispalvelut). Uusissa työpaikoissa keskitytään vahvasti nuorisotyöllistämiseen.
5. Taivalkoski Outdoor Sports Resort tuo alueen esille kiinnostavana ja teknologiaa uudella tavalla hyödyntävänä urheilu- ja liikuntamatkailukohteena. Varusteiden testausympäristö luo myös salamyhkäisyyttä ja sitä kautta entistä vahvempaa kiinnostusarvoa. Tämä on myös kansainvälisesti uutuusarvoinen benchmarking -kohde.
6. Kasvavat matkailuvirrat edellyttää kasvavan palveluinfran rakentamista. Se edellyttää mm. lisää majoituskapasiteettia. Vahvistunut imago kasvattaa kiinnostusarvoa investorien suuntaan.

Kuva 6 Investointien ja palvelukehityksen vaikutukset Taivalkosken elinvoimaan; Puumala, Koivula & Riski, 2018

Jatkotoimenpiteet

Taivalkoski Outdoor Sport Resort -konsepti on selkeä hankkeen jatkotoimenpiteitä varten. Kehittämishankkeet kannattaa jakaa kahteen eri hankkeeseen, jossa toisessa rakennetaan Taivalvaaralle tarvittavat uudet suorituspaikat (rullahiihtorata, ampumahiihtostadion ja näihin liittyvät teknologiaratkaisut testausta ja tekniikkaharjoittelua varten), ja toisessa hankkeessa keskitytään aivan uudenlaisen palvelutarjooman ja toimintakonseptin rakentamiseen kotimaisille ja kansainvälisille urheilu- ja liikuntamatkailijoille.

Hankkeessa on tähän asti tehty paljon haastatteluita ja hankittu tietoa meneillään olevista hankkeista, ja tämä antaa hyvän pohjan jatkokehittämiselle.

Taivalkoskella 30.4.2018

Tuija Vinkka

”The best way to change the future is to design it”

M. Cobanli